ข่าวคณะสัตวแพทย์

การฝึกและดูงานนอกสถานที่ของนิสิตคณะสัตวแพทย์ชั้นปีที่ ๒

โดยความดำริของคณบดีที่จะให้นิสิตมีโอกาสไปฝึกและดูงานนอกสถานที่เพื่อได้พบเห็นประสพการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์และการควบคุมโรค ดังนั้นแผนกวิชาสุขศาสตร์และการเลี้ยงสัตว์โดยมีอาจารย์ มานิศ พยัฆมนันท์ เป็นหัวหน้าแผนกและอาจารย์บียะ โอทกานนท์ อาจารย์ผู้ช่วย หัวหน้าแผนกจึงได้นำนิสิตไปดูงานที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ ท่าพระ จังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ถึง ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ จำนวนนิสิตชั้นปีที่ ๒ ที่ไปดูงานทั้งหมด ๒๑ คน มีนิสิตชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๑ คน และนิสิตชั้นปีที่ ๕ จำนวน ๒ คนสมทบไปด้วย

สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ของกรมปศุสัตว์แต่เดิมตั้งอยู่ที่อำเภอพล แต่ที่นั้นเป็นที่แห้งแล้งและขาดแคลนน้ำจึงได้ย้ายไปตั้งใหม่ที่ท่าพระ จังหวัดขอนแก่นในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ กิจการของสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ได้ก้าวรุดหน้ามาเป็นลำดับ จนบัดนี้ได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางการบำรุงพันธุ์สัตว์ที่ใหญ่แห่งหนึ่งในประเทศไทย

สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๔๔๐ กิโลเมตรมีเนื้อที่ประมาณ ๒๔๐๐ ไร่ ทิศเหนือจดแม่น้ำชี ซึ่งอ่างเก็บน้ำในสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ได้น้ำจากแม่น้ำแห่งนี้ทำให้สถานีฯ มีน้ำใช้เลี้ยงปศุสัตว์และปล่อยเข้าเลี้ยงแปลงปลูกพืชได้ตลอดปี อาณาเขตทางทิศใต้ของสถานีฯ จดสถานีพ่อม้ากรมการสัตว์ทหารบก กระทรวงกลาโหม ทิศตะวันตกจดทางรถไฟ ส่วนทางทิศตะวันออกจดพันทีบ้าซึ่งเป็นที่สงวนของกรมปศุสัตว์

จากการดูงานพอสรุปสิ่งที่ได้เห็นมาดังนี้.

วัตถุประสงค์ของสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ

๑. เพิ่มปริมาณการผลิตปศุสัตว์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อแจกจ่ายแก่กสิกรที่ทางการพิจารณาว่าเป็นผู้เหมาะสมโดยวิธีดังนี้

ก. จำหน่ายในราคาถูก

ข. ให้ยืมโดยไม่คิดมูลค่า

ค. ให้รางวัลแก่ผู้สนใจ

ง. แลกเปลี่ยนปศุสัตว์กับเกษตรกร

๒. ทำการผสมโคพันธุ์เนื้อและพันธุ์นม โดยมีความประสงค์ให้ได้โคพันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

๓. จัดตั้งฟาร์มขนาดเล็กเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกร แต่ควรจะผลิตนมที่ถูกแบบและเป็นสถานที่อบรมเจ้าหน้าที่ของสถานีด้วย

๔. ทำการผสมพันธุ์สัตว์แก่เกษตรกรโดยไม่คิดมูลค่า

๕. ทำการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการเลี้ยงปศุสัตว์ซึ่งได้แก่โค กระบือ สุกร ไก่ รวมทั้งการผลิตอาหารปศุสัตว์และการสะสมอาหารไว้เลี้ยงสัตว์ในฤดูแล้งตลอดจนส่งเจ้าหน้าที่ไปให้การแนะนำและส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ตามหมู่บ้านที่ใกล้เคียงสถานีด้วย

๖. ทำการผลิตเมล็ดพืชและพันธุ์หญ้าต่าง ๆ สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์และแจกจ่ายแก่เกษตรกร

๗. เปิดการอบรมการเลี้ยงสัตว์และการใช้เครื่องมือทุ่นแรงแก่ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปศุสัตว์

๘. เพื่อวิวัฒนาการการจัดฟาร์มและการผลิตอาหารสัตว์ตามหลักวิชาการ

การเลี้ยงโคนม

สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ เลี้ยงโคพันธุ์นมไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองและส่งเสริมให้ราษฎรเลี้ยงโคนม โคนมที่เลี้ยงมี ๒ พันธุ์คือ Brown Swiss และ Red Sindhi ถูกผสมระหว่างสองพันธุ์นี้ปรากฏว่าให้นมดีมาก บางตัวให้นมถึงวันละ ๑๕-๑๖ ลิตร วัวนมเหล่านี้ทางสถานีได้ทำ Tuberculin Test และ Brucellosis Test ทุกเดือน นมที่รีดได้ทางสถานีส่งไปขายยังจังหวัดใกล้เคียงเช่น จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา และหนองคาย

การเลี้ยงโคเนื้อ

วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงโคเนื้อก็คือ

๑. ส่งเสริมการเลี้ยงโคพันธุ์เนื้อ

๒. เพื่อทดลองและศึกษาทางพันธุกรรม

๓. เพื่อหาอัตราการเจริญของลูกวัว

วัวที่เลี้ยงไว้มี ๓ พันธุ์ คือพันธุ์ Zebu พันธุ์ American Brahman และพันธุ์พื้นเมือง การทดลองได้แบ่งวัวออกเป็น ๖ ฝูง แต่ละฝูงจำนวน ๒๕ ตัวและเลี้ยงในแปลงหญ้าซึ่งมีเนื้อที่ประมาณแปลงละ ๑๐๐ ไร่

ฝูงที่ ๑ ใช้แม่วัวพันธุ์ American Brahman ๑๕ ตัว วัวพื้นเมืองวัยรุ่น ๑๐ ตัว จากจังหวัดราชบุรี

ฝูงที่ ๒ ใช้แม่วัวพันธุ์ American Brahman ๑๕ ตัว วัวพื้นเมืองวัยรุ่น ๑๐ ตัว จากจังหวัดสระบุรี

วัวทั้งสองฝูงนี้ใช้พ่อพันธุ์ American Brahman เข้าคุมฝูงเป็นเวลา ๙๐–๑๒๐ วัน เพื่อให้วัวตัวเมียได้ผสมทุกตัว

ฝูงที่ ๓ ใช้วัวพันธุ์ Zebu ๑๕ ตัว วัวพื้นเมือง ๑๐ ตัวจากราชบุรี

ฝูงที่ ๔ ใช้พันธุ์ Zebu ๑๕ ตัว วัวพื้นเมือง ๑๐ ตัวจากสระบุรี

วัวฝูงที่ ๓ และ ๔ นี้ใช้พ่อพันธุ์ Zebu เข้าคุมฝูง ๙๐–๑๒๐ วัน

ฝูงที่ ๕ ใช้วัวพันธุ์พื้นเมืองจากจังหวัดราชบุรี ๒๕ ตัว

ฝูงที่ ๖ ใช้วัวพันธุ์พื้นเมืองจากจังหวัดสระบุรี ๒๕ ตัว

วัวฝูงที่ ๕ และ ๖ นี้ ใช้พ่อพันธุ์พื้นเมืองเข้าคุมฝูง ๔๐–๑๒๐ วัน

ลูกวัวทั้งหมดที่เกิดมาจะมีอายุไล่เลี่ยกัน เพราะแม่วัวมักจะตกลูกในตอนต้น ฤดูฝนคือระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคมทำให้สะดวกในการหาอัตราการเจริญเติบโต

การเลี้ยงสุกร

การเลี้ยงสุกรของสถานีฯ นี้เพื่อจะขยายพันธุ์ให้กับประชาชน เพราะฉะนั้นจึงเลี้ยงแต่พันธุ์ต่างประเทศ มีพันธุ์ที่เลี้ยงอยู่ ๒ พันธุ์ คือ Berkshire และ Hamshire ซึ่งเป็นสุกรที่เลี้ยงโตเร็วและน้ำหนักดี

การเลี้ยงสุกรมี ๒ แบบ คือเลี้ยงในคอกและเลี้ยงในแปลงพืชที่ปลูกไว้ พวกที่เลี้ยงในคอกทำพื้นคอกด้วยซีเมนต์ ส่วนพวกที่เลี้ยงในแปลงมีพวกหนึ่งปล่อยเลี้ยงในแปลงมันสำปะหลังเพื่อให้มันขุดหัวมันกินเอง อีกพวกหนึ่งปล่อยเลี้ยงในไร่ข้าวโพดซึ่งหมูจะกินทั้งต้นใบ และฝักข้าวโพด สุกรที่เลี้ยงในสถานีสมบูรณ์ดีไม่มีโรคติดต่อ

วันที่ ๒๖ ได้ไปชมคอกสุกร ของคุณหลวงเสริม ฯ เป็นคอกสุกรใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่นเลี้ยงสุกรพันธุ์ต่างประเทศทั้งสิ้นมีทั้งหมดประมาณ ๒๐๐ ตัว ส่วนมากเลี้ยงในคอก คอกละ ๑-๓ ตัว พื้นคอกเป็นพื้นซีเมนต์บ้าง พื้นดินบ้างและบางทีก็ยกพื้นด้วยไม้กระดาน สุกรที่เลี้ยงส่วนมากเป็นพันธุ์ Hamshire ส่วน Berkshire และ Duroe มีบ้างเล็กน้อย สุกรที่เลี้ยงส่วนมากสมบูรณ์ดี

การเลี้ยงสัตว์ปีก

มีไก่พันธุ์ Rhode Island Red พันธุ์ White Leghorn และไก่งวง จำนวนไก่ยังมีไม่มากพอที่จะเผยแพร่ให้กับประชาชน นอกจากนี้ได้ดูโรงฟักไข่ ซึ่งมีเครื่องฟักไข่แบบใช้ไฟฟ้าและแบบใช้ตะเกียง สำหรับแบบใช้ตะเกียงในฤดูหนาวมักให้ความร้อนไม่ใคร่พอต้องปิดโรงฟักให้มิดชิดไม่ให้ลมโกรกจึงจะได้อุณหภูมิที่ต้องการ

การเลี้ยงม้า

ได้เข้าชมหมวดสัตวรักษ์ แผนกผสมสัตว์ กรมการสัตว์ ฯ ท่าพระ ได้พบม้าป่วยเป็นโรค Habronemiasis หลายตัว เกี่ยวกับโรคนี้ คุณประกาย จิตรกร ให้ความกระจ่างแก่นิสิตและฝ่ายทหารโดยให้คำบรรยายและแสดงให้ดูด้วยกล้องจุลทัศน์ว่ามีตัวอ่อนของพยาธิ Habronema อยู่ในแผล การเกิดแผลเรื้อรังขึ้นชุกชุมก็เนื่องจากมีม้าบางตัวในฝูงมีพยาธิตัวแก่อยู่ในกระเพาะและแมลงวันเป็นตัวแพร่โรคนี้ จึงได้แนะนำให้กำจัดแมลงวันโดยฝังอุจจาระและทำลายแมลงวันโดยใช้กากน้ำตาลผสมยาพิษ ตลอดจนวิธีรักษาบาดแผลที่เป็นโรคนี้และการป้องกันแมลงวันตอมแผล

การปลูกพืชเป็นอาหารสัตว์

พืชที่ปลูกมีทั้งพืชจำพวกหญ้าและถั่ว พืชเหล่านี้เป็นอาหารสัตว์ในรูปต่าง ๆ กัน คือเป็น Pasture, Silage, Hay และคัดสด ๆ ผสมกับอาหาร

การทำ Pasture บริเวณที่ปลูกหญ้าทำเป็น Pasture กว้างขวางมาก หญ้าที่ปลูกเป็นหญ้า Napier หญ้าขนผสมกับหญ้าที่ขึ้นตามธรรมชาติ

การทำ **Silage** จุดประสงค์ในการทำหญ้าหมักก็เพื่อเก็บรักษาอาหารไว้ให้เพียงพอในฤดูแล้ง พืชที่ใช้ทำ Silage มีทั้งหญ้าและต้นถั่วรวมกัน มักเริ่มทำตอนปลายฤดูฝน การทำ Silage ทำแบบ Trench Silo, Trench Silo ที่ไปดูนั้นก่อด้วยคอนกรีตกว้างประมาณ ๕ เมตร ก้นกว้างประมาณ ๓ เมตร ลึกประมาณ ๓ เมตร ยาวประมาณ ๕๐ เมตร ขณะที่ไปดูมีพืชหมักอยู่ครึ่งหนึ่งของ Trench ถมดินด้านบนเรียบร้อยแล้ว รูปของ Trench ที่สถานีเป็นรูปเชงกรานก็อขอบบนของ Trench อยู่ระดับเดียวกับถนนซึ่งรถสามารถบรรทุกพืชที่ตัดแล้วนำมาเทได้สะดวก ส่วนก้นของ Trench ก็อยู่ระดับเดียวกับถนนซึ่งต่างระดับกับถนนบนขอบ Trench เมื่อต้องการพืชหมักรถจึงสามารถเข้าไปขนได้สะดวกจากก้นของ Trench

การทำหญ้าแห้ง หญ้าที่ใช้ทำหญ้าแห้งก็อหญ้าขน ทั้งนี้เพราะมีคุณค่าทางอาหารดีพอใช้สะดวกในการใช้เครื่องมือปลูกง่ายและเจริญงอกงามดี ได้ดูการอัดหญ้าด้วยเครื่อง Automatic hay baler ซึ่งผูกมัดเสร็จในตัว รู้สึกว่าเครื่องมือนี้ช่วยทุ่นแรงงานและเวลาได้มาก

การปลูกพืชชนิดอื่น ๆ พืชอาหารสัตว์ชนิดอื่น ๆ ที่ปลูกที่สถานีฯ นอกจากที่กล่าวแล้วยังมีข้าวฟ่าง (Sorghum) หญ้ากินีมาลา ถั่ว Velvet ถั่ว Kudzu ถั่วอัลฟัลฟา (Alyce clover) ถั่วกระด้าง (Cow-pea) และถั่วลาย (Centrosema) พืชเหล่านี้ยังไม่ได้ปลูกปนกับหญ้าใน Pasture ซึ่งเมื่อขยายพันธุ์ได้พอและหาชนิดที่เหมาะสมที่สุดได้แล้วคงจะได้ปลูกปนกับหญ้าใน Pasture ต่อไป

การใช้เครื่องมือทุ่นแรง

ด้วยเหตุที่สถานีฯ มีบริเวณกว้างขวางจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือทุ่นแรงช่วยนับตั้งแต่การบุกเบิกพันทดลองจนการเก็บเกี่ยวพืชผล การทำ Pasture, Silage การอัดหญ้าแห้งก็ต้องใช้เครื่องมือทุ่นแรงทั้งนั้น เพื่อประหยัดเวลาและแรงงาน

เครื่องมือทุ่นแรงในการเตรียมดินสำหรับปลูกพืช มีรถแทคเตอร์ ไถชนิดหัวหมู (Bottom plow) ไถชนิดกะทะ (Disc plow) พรวนจาน (Disc harrow) คราดฟัน (Spike tooth harrow) คราดสปริง (Spring tooth harrow)

การขุดร่องระบายน้ำใช้เครื่องขุดร่อง (Ditcher) นอกจากนี้ยังมีเครื่องหยอดเมล็ด (Grain driller) เครื่องตัดหญ้าเป็นชิ้นๆ สำหรับทำ Silage (Silage Cutter) การเก็บเกี่ยว

หญ้าและทำฟ่อนใช้เครื่องตัดหญ้า (Hay mower) ทำฟ่อนด้วย Automatic hay baler หรือ Stationary hay baler

การบำรุงและรักษาพืชในสถานี ฯ

น้ำที่ใช้หล่อเลี้ยงต้นพืช และเลี้ยงสัตว์ ได้จากน้ำฝน และอ่างเก็บน้ำดังได้กล่าวมาแล้ว ได้มีการส่งวนความสมบูรณ์ของดินโดยใส่ปุ๋ยหมัก (Compost) ปุ๋ยคอก (manure) และปุ๋ยพืชสด (green manure) ได้มีการทดลองใส่ปูนขาว (Liming) และ Phosphate ลงในแปลงถั่วด้วย การปล่อยให้สัตว์เข้าเล็มใน Pasture ได้เปลี่ยนแปลงเลี้ยงอยู่เสมอเพื่อให้โอกาสพืชจะได้เจริญเติบโตขึ้นมาใหม่

สรุป

สถานีบำรุงพันธุ์ท่าพระ เป็นสถานที่มีหวังจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นทั้งนี้โดยความสนับสนุนของรัฐบาล และโดย ความสามารถ ในการ บริหารงาน ของหัวหน้า สถานีคนก่อน ๆ และในปัจจุบันโดยมีคุณบริสุทธิ์ บัณฑิตวงษ์เป็นหัวหน้าสถานี

บรรดานิสิต สัตวแพทยศาสตร์ ที่ได้ ไปดูงานรู้สึกซาบซึ้งในความ กรุณา ของหัวหน้าสถานีที่ได้ให้ความรู้และการรับรองอย่างดียิ่งและรู้สึกขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกคนของสถานี ฯ ที่ให้ความสะดวกต่าง ๆ ในการไปดูงานครั้งนี้ และอดเว้นที่จะรู้สึกขอบคุณข้าราชการฝ่ายทหารที่ให้โอกาสแก่นิสิตได้เข้าชมกิจการบำรุงพันธุ์ม้าของแผนกผสมสัตว์เสียมิได้ จึงถือโอกาสขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย